

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ**
Київський політехнічний інститут імені ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Методичною радою

КПІ ім. Ігоря Сікорського

(протокол № 5 від «05» березня 2026р.)

Ф - КАТАЛОГ

ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

для здобувачів ступеня доктора філософії

за освітньо-науковою програмою «**Історія**»

за спеціальністю **В 9 «Історія та археологія»**

(вступ 2025 року)

УХВАЛЕНО:

Вченою радою факультету соціології і
права

(протокол № 9 від «26» лютого 2026р.)

Київ 2026

Розробники:

Костилева Світлана Олександрівна, професор, д-р іст. наук, зав. каф. історії
Тарасюк Марина Юріївна, д-р філософії, викладач каф. історії

Ф-каталог розглянуто та погоджено на засіданні кафедри *історії*, протокол № 13
від 18.02.2026.

ЗМІСТ

		Сторінки	Факультет / кафедра що викладає	Код курсу
Преамбула		4		в ІС «my.kpi.ua» 2026/2027 н.р.
Процедура здійснення вибору вибіркового навчального дисциплін		6		
Зміст анотацій освітніх компонентів		7		
Освітній компонент 1 (3 семестр)		7		
1.	Економічна історія	7	КІ, ФСП	IAF 06
2.	Історіографія історії України	8	КІ, ФСП	IAF 05
3.	Українська історична біографістика	9	КІ, ФСП	IAF 12
Освітній компонент 2 (3 семестр)		10		
1	Гендерні студії	10	КІ, ФСП	IAF 17
2	Україна у контексті світової цивілізації	11	КІ, ФСП	IAF 13
3	Соціальні взаємодії в повсякденні: історичний аспект	12	КІ, ФСП	IAF 14
Освітній компонент 3 (4 семестр)		14		
1	Історична регіоналістика України	4	КІ, ФСП	IAF 11
2	Історія інтелектуальної власності в науково-технічній діяльності	16	КМ, НН ММІ	IAF 15
3	Історія розвитку військової техніки	18	КІ, ФСП	IAF 16

Скорочення (аббревіатура факультету/інституту та кафедри):

ФСП	Факультет соціології і права	
КІ	кафедра	Історії
НН ММІ	Навчально-науковий механіко-машинобудівний інститут	
КМ	кафедра	Конструювання машин

ПРЕАМБУЛА

Кафедральний каталог містить перелік вибіркових дисциплін, що формують блоки освітніх компонентів з **освітньої програми «Історія» зі спеціальності В 9 «Історія та археологія»** для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Відповідно до пункту 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014), вибіркові дисципліни – дисципліни вільного вибору здобувачів вищої освіти для певного рівня вищої освіти, спрямовані на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей відповідної освітньої програми. Обсяг вибіркових навчальних дисциплін становить не менше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня освіти.

Вибіркові дисципліни з кафедрального Ф-Каталогу аспіранти обирають відповідно до «Положення про реалізацію права на вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/185>).

Згідно з Положенням про реалізацію права на вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти КПІ ім. Ігоря Сікорського здобувачі обирають освітні компоненти з Ф-каталогу на наступний навчальний рік, використовуючи спеціалізовану інформаційну систему Університету «my.kpi.ua», формуючи таким чином індивідуальну освітню траєкторію. Для ознайомлення здобувача з переліком дисциплін вільного вибору, на сайті КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/>) та на сайті кафедри розміщується Ф-каталог вибіркових дисциплін (https://history.kpi.ua/phd/education-courses-for-ph-d-students/elective_courses/), в якому представлено дисципліни вільного вибору.

За письмовою заявою здобувача можливе перерахування результатів навчання вибіркових дисциплін відповідно до Положенням про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів попереднього навчання або Положенням про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті.

Кількість і обсяг (у кредитах ЄКТС) навчальних дисциплін, які може обрати здобувач (вибіркових дисциплін) визначається навчальним планом для третього (освітньо-наукового) РВО.

№ п/п	Освітні компоненти	Семестр	Форма звітності	Кількість вибіркових дисциплін	Обсяг дисципліни в кредитах
1.	<i>Освітній компонент 1</i>	3	Іспит, реферат	1	5
2.	<i>Освітній компонент 2</i>	3	Залік, реферат	1	4
3.	<i>Освітній компонент 3</i>	4	Іспит, реферат	1	5
<i>Всього на навчальний рік</i>				3	14

Результати вибору здобувачем навчальних дисциплін зазначаються в його індивідуальному навчальному плані в розділі «Обрані дисципліни» відповідно до

Положення про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Навчальні дисципліни, які внесені до індивідуального навчального плану здобувача, є обов'язковими для вивчення.

Для оперативного вирішення проблем з реєстрацією, відновленням доступу для аспірантів створено бот підтримки @mykpiua_student_bot .

ПРОЦЕДУРА ЗДІЙСНЕННЯ ВИБОРУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Здобувачі ступеня доктора філософії

Вибір дисциплін з Ф-Каталогів аспірантами здійснюється, як правило, на початку весняного семестру першого року навчання (обрані дисципліни вивчатимуться у наступному навчальному році), якщо інше не передбачено особливостями освітньої програми

Процедура вибору аспірантами навчальних дисциплін з Ф-каталогів реалізується через спеціалізовану інформаційну систему Університету та включає такі етапи:

1. Реєстрація аспіранта в спеціалізованій інформаційній системі «my.kpi.ua».
2. Здійснення аспірантом вибору дисциплін.
3. Підтвердження аспіранту його вибору навчальних дисциплін із Ф-Каталогу.
4. Опрацювання результатів вибору дисциплін (фіксація результатів вибору) та передача даних для корекції індивідуальних навчальних планів аспірантів.

Обробка результатів вибору дисциплін та формування навчальних груп / потоків.

Фінальна інформація стосовно обраних здобувачами дисциплін Ф-Каталогів передається відповідальною особою від навчального підрозділу – адміністратором спеціалізованої інформаційної системи на рівні кафедри та/або факультету, навчально-наукового інституту:

- на кафедри, за якими закріплено викладання обраних навчальних дисциплін, для формування педагогічного навантаження відповідним науково-педагогічним працівникам;
- до деканату факультету, навчально-наукового інституту для формування розкладу занять.

Навчальні групи для вивчення вибіркового навчального дисциплін заочною формою навчання мають бути чисельністю не менше 5 осіб.

Здобувач, який знехтував своїм правом вибору, може бути записаний на вивчення навчальних дисциплін, обраних завідувачем випускової кафедри для оптимізації навчальних груп/потоків.

Якщо здобувач із поважної причини не зміг обрати дисципліни вчасно, або виявив помилку щодо свого волевиявлення, він звертається до деканату із заявою для запису на вивчення обраних ним дисциплін, надавши документів, які засвідчують поважність причин. Заява на зміну вибіркової дисципліни у сформованому індивідуальному навчальному плані має подаватися не пізніше ніж за місяць до початку семестру, в якому викладається ця дисципліна.

Не допускається зміна обраних дисциплін після початку навчального семестру, в якому вони викладаються.

ЗМІСТ
АНОТАЦІЙ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

ОСІННІЙ СЕМЕСТР

ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ ВК 01

ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ	
Кафедра, яка забезпечує викладання	<i>Кафедра історії (КІ), ФСП</i>
Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти</i>
Курс, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	<i>5 кредитів (150 год.). Лекцій - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 106 год.</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Вимоги до початку вивчення дисципліни	<i>Запропонована навчальна дисципліна спирається на знання з історії України, всесвітньої історії, історії науки і техніки, історії культури, історії держави та права, політології, соціології, психології, набуті на першому та другому РВО, а також в I-III семестрі за програмою підготовки докторів філософії.</i>
Що буде вивчатися	<i>Еволюція господарського буття та економічної діяльності людства з найдавніших часів до сьогодення, закономірності розвитку економічних систем країн світу у різні історичні епохи з урахуванням національних, природних та інших особливостей конкретних країн, а також внутрішня і зовнішня політика держав, суспільні рухи, проблеми війни і миру, розвиток національних і етнографічних спільнот, права, етики, релігійних культів, науки, мистецтва тощо з огляду на їх роль у розвитку економіки та впливу на економічне життя.</i>
Чому це цікаво/треба вивчати	<i>Вивчення дисципліни сприяє теоретичному осмисленню глобалізаційних процесів сучасного світу, пізнанню фундаментальних засад функціонування й розвитку національних господарств, їх взаємозв'язків та тенденцій розвитку загально цивілізаційного процесу, формуванню системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, вихованню масштабності і реалізму мислення, умінню креативно вирішувати складні завдання, самостійно приймати обґрунтовані та виважені рішення, бути самодостатньою, цілісною особистістю.</i>
Чому можна навчитися	<i>Сформувати певний тип економічного мислення, який дозволить виявити історичні корені і причинно-наслідковий механізм сучасних проблем світового економічного розвитку, в цілому, та України, зокрема; побачити та дослідити аналогічні ситуації в історичній ретроспективі, визначити на основі здобутого досвіду найкоротші шляхи їх розв'язання, поєднати теоретичні розробки з їх практичним застосуванням. .</i>
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями	– інтегрувати історико-економічні знання для поглибленого розуміння проблеми власної наукової діяльності, – пропагувати передовий досвід людства, прогресивних методів господарювання; – узагальнювати, критично осмислювати та адекватно оцінювати нагромаджений людством господарський досвід, створювати короткотермінові та довготермінові прогнози економічного розвитку; – опанувати основи порівняльного аналізу економічного розвитку окремих країн світу, вміти правильно орієнтуватися у виборі економічних рішень;

ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ	
	– виявити цивілізаційні та національні особливості у розвитку господарської сфери та виокремити найоптимальніші загальні закономірності і тенденції, які можуть бути застосовані для економічного зростання України
Інформаційне забезпечення дисципліни	Силабус, підручники, презентації до лекційних занять
Вид семестрового контролю	Іспит, модульна контрольна робота, індивідуальне завдання (реферат)

ІСТОРІОГРАФІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	
Кафедра, яка забезпечує викладання	Кафедра історії (КИ), ФСП
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Курс, семестр	2 курс , осінній семестр
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	5 кредитів (150 год.). Лекцій - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 106 год.
Мова викладання	Українська
Вимоги до початку вивчення дисципліни	Дисципліна має міждисциплінарні зв'язки для оволодіння загальнонауковими компетентностями із такою дисципліною, як «Філософські засади наукової діяльності», а також із деякими дисциплінами, необхідними для здобуття глибоких знань зі спеціальності («Історичне джерелознавство», «Архівознавство України» та «Теорією і методологією історичних досліджень»). Отримані знання з даних дисциплін формують у аспіранта знання з історичного джерелознавства, архівознавства України, теорії і методології історичних досліджень
Що буде вивчатися	Історія розвитку української історичної думки (виключно в контексті дослідження історії України).
Чому це цікаво/треба вивчати	Дана навчальна дисципліна формує науковий світогляд у аспірантів зі спеціальності В9 Історія та археологія та є основою для підготовки історіографічного огляду й аналізу джерельної бази у власній дисертаційній роботі
Чому можна навчитися	-Знати, враховувати й переосмислювати наявні історичні й джерелознавчі наукові концепції, розвивати історичні знання, спираючись на історичний досвід. - Уміти аргументовано оцінювати рівень досліджень, наявних в історичній галузі, обґрунтувати актуальність розробки та апробації історичних тем. –Уміти на основі знань завершити оригінальне наукове дослідження у формі структурованої дисертаційної роботи, забезпеченої необхідним науковим апаратом
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями	Підготувати ґрунтовний історіографічний огляд та здійснити глибокий аналіз джерельної бази у власній дисертаційній роботі
Інформаційне забезпечення дисципліни	Силабус, підручники, презентації до лекційних занять
Вид семестрового контролю	Іспит, модульна контрольна робота, індивідуальне завдання (реферат)

УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА БІОГРАФІСТИКА	
Кафедра, яка забезпечує викладання	<i>Кафедра історії (КІ), ФСП</i>
Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти</i>
Курс, семестр	<i>2 курс , осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	<i>5 кредитів (150 год.). Лекцій - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 106 год.</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Вимоги до початку вивчення дисципліни	<i>Дисципліна має міждисциплінарний характер та вивчається на основі навчальних дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – «Історія України» та ін., другого (магістерського) рівня вищої освіти – «Політична історія Європи», «Історія європейської культури та мистецтва», «Соціальні та економічні трансформації в Європі», «Просопографія» та ін.</i>
Що буде вивчатися	<i>Буде вивчатися феномен біографії в культурі та соціальному бутті, особливості біографічного підходу в сучасному гуманітарному знанні на основі досягнень української та зарубіжної історіографії; біографії відомих особистостей, як історико-культурологічне явище в контексті розуміння сутності історичних процесів.</i>
Чому це цікаво/треба вивчати	<i>Вивчення цього курсу важливе для гуманітарної освіти, особливо зі спеціальності «Історія та археологія». Він допомагає зрозуміти багато історичних процесів через вивчення повсякденного життя історичних постатей минулого й сучасності.</i>
Чому можна навчитися	– опанувати сучасні методологічні підходи щодо вивчення історичної біографії; – ознайомитися з категоріями та поняттями української історичної біографістики; – розумінню сутності і основних напрямків «біографічного підходу» в сучасному гуманітарному знанні в цілому та в історичній науці зокрема; – виокремлювати основні теоретичні проблеми сучасної української історичної біографістики; – дослідити основні види біографічних джерел; – ознайомитися з основними методами біографічних досліджень; – здійснювати аналіз біографічних текстів; – використовувати біографічний підхід та сукупність біографічних методів у науковому дослідженні; – самостійно проводити біографічні дослідження; – застосовувати біографічні джерела під час дослідження суспільних процесів; – відтворювати історію розвитку суспільства за допомогою біографічного матеріалу; – усвідомлювати роль і місце історичної особи в історії.
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями	<i>Аспіранти набувають теоретичних знань про основні методи історичної біографістики. Аналізують проблемні й дискусійні питання з курсу української історичної біографістики. Формують власні оцінки та версії.</i>
Інформаційне забезпечення дисципліни	<i>Силабус, презентаційні матеріали до лекцій, методичні вказівки до проведення семінарських занять та самостійної роботи на платформі Google Classroom</i>
Вид семестрового контролю	<i>Іспит, модульна контрольна робота, індивідуальне завдання (реферат)</i>

ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ ВК 02

ГЕНДЕРНІ СТУДІЇ	
Кафедра, яка забезпечує викладання	<i>Кафедра історії (КІ), ФСП</i>
Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти</i>
Курс, семестр	<i>2 курс , осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	<i>4 кредити (120 год.). Лекцій - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 76 год.</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Вимоги до початку вивчення дисципліни	<i>Вимоги до початку курсу відсутні, так як курс надає базові знання до гендерної теорії і розуміння гендерного піходу і аналізу.</i>
Що буде вивчатися	<i>Теорія «гендеру», її компоненти та основні поняття, а також жіночі, чоловічі та гендерні студії в історичних дослідженнях, гендерна політика ЄС і України.</i>
Чому це цікаво/треба вивчати	<i>Гендерні студії допомагають по-новому подивитися на звичні соціальні ролі жінок і чоловіків. Вони дозволяють зрозуміти, як формуються стереотипи та чому вони впливають на наше повсякденне життя. Курс відкриває глибше бачення соціальної природи нерівності та спонукає замислитися над тим, як суспільство «конструює» гендер. Це цікаво ще й тому, що історія фемінізму показує реальні приклади змін у правах і можливостях людей. Курс дозволяє побачити, як гендерна проблематика впроваджувалася в історичні дослідження та змінювала наукові підходи. Важливим є те, що буде продемонстровано, як гендерний підхід можна застосовувати в історичних дослідженнях і поглибити методологію дослідження.</i>
Чому можна навчитися	<i>У результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти можуть навчитися розуміти основні положення теорії гендеру та її ключові поняття. Вони опановують уміння аналізувати соціокультурні норми й стереотипи та визначати їхній вплив на суспільні процеси. Здобувачі навчаються застосовувати гендерний підхід до аналізу історичних і сучасних подій. Вони здобувають знання про етапи розвитку фемінізму та ідейні засади праць з гендерної тематики. Також формується здатність використовувати гендер як аналітичну категорію. Здобувачі вчать аналізувати правові документи та міжнародні стандарти у сфері рівності. Вони отримують знання про основні напрями гендерної політики ЄС і України. Курс розвиває навички критичного мислення та аргументованої дискусії з питань гендерної нерівності. Студенти навчаються проводити самостійні дослідження з використанням гендерного підходу. У підсумку формується здатність застосовувати набуті знання у професійній діяльності та громадянській практиці</i>
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями	<i>Набутими знаннями та уміннями можна користуватися у професійній діяльності, застосовуючи гендерний підхід до аналізу соціальних, історичних і політичних процесів. Вони допомагають критично оцінювати інформацію в медіа та публічному просторі, виявляючи приховані стереотипи й</i>

ГЕНДЕРНІ СТУДІЇ

	упередження. Отримані компетентності можна використовувати під час розроблення освітніх програм і навчальних матеріалів із урахуванням принципів рівності. Знання правових засад і політики ЄС і України у сфері гендерної рівності дає змогу орієнтуватися в міжнародних стандартах і застосовувати їх у практичній роботі. Їх можна використовувати у сфері державного управління для впровадження принципу гендерного мейнстрімінгу. У науковій діяльності ці знання допомагають проводити дослідження з використанням гендерного аналізу. У громадській сфері вони сприяють участі в проєктах, спрямованих на подолання дискримінації та нерівності. У повсякденному житті набуті вміння допомагають будувати рівноправні міжособистісні відносини. Вони також сприяють формуванню толерантного світогляду та поваги до різноманіття. Таким чином, ці знання є практичним інструментом для професійного розвитку й активної громадянської позиції
Інформаційне забезпечення дисципліни	Силабус, презентаційні матеріали до лекцій, методичні вказівки до проведення семінарських занять та самостійної роботи на платформі Google Classroom
Вид семестрового контролю	Залік, індивідуальне завдання (реферат)

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ЦІВІЛІЗАЦІЇ

Кафедра, яка забезпечує викладання	Кафедра історії (КІ), ФСП
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Курс, семестр	2 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	4 кредити (120 год.). Лекцій - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 76 год.
Мова викладання	Українська
Вимоги до початку вивчення дисципліни	Дисципліна базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення таких навчальних предметів, як «Історія України», «Всесвітня історія», «Політологія», «Соціологія», «Релігієзнавство», «Філософія».
Що буде вивчатися	Основні етапи розвитку українського суспільства в контексті теорії цивілізацій. Вплив глобальних та регіональних цивілізацій на суспільство, яке формувалося на території України та місце України в колі світових культур. Історіографія історії цивілізацій, ознайомлення з якою допоможе у розумінні сутності історичних процесів, сприятиме формуванню історичної свідомості.
Чому це цікаво/треба вивчати	Навчальна дисципліна забезпечує базові теоретичні знання та практичні навички з історії світових цивілізацій та знаходиться у тісному зв'язку з іншими історичними дисциплінами. Вона допоможе аспірантам систематизувати знання, зрозуміти багато історичних процесів минулого та сучасності.
Чому можна навчитися	– опанувати різні підходи до вивчення цивілізацій та основних етапів їх розвитку в складному історичному процесі; – зрозуміти основні засади цивілізаційного підходу до вивчення історії людства;

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

	– дослідити основні процеси, що відбувалися і тривають протягом всієї історії людства; – навчитися методикам опрацювання наукової літератури та джерел з навчальної дисципліни; – дослідити різні підходи щодо визначення місця України в системі світових цивілізацій; – вміти застосовувати знання з історії світових цивілізацій для формування загальної картини світової історії; – здійснювати відбір необхідної інформації з наявних джерел та літератури; – здійснювати наукову історичну експертизу; – аналізувати різноманітну історичну інформацію, самостійно мислити і формувати власні уявлення про певні періоди історичного розвитку держав і народів.
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями	Опанувавши навчальний курс аспірант зможе здійснювати науковий аналіз історичного минулого українського суспільства, його духовного надбання; отримати навички дослідницької роботи; вдосконалити вміння працювати з літературою.
Інформаційне забезпечення дисципліни	Силабус, підручники, презентації до лекційних занять
Вид семестрового контролю	Залік, індивідуальне завдання (реферат)

СОЦІАЛЬНІ ВЗАЄМОДІЇ В ПОВСЯКДЕННІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Кафедра, яка забезпечує викладання	Кафедра історії (КІ), ФСП
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Курс, семестр	2 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	4 кредити (120 год.). Лекцій - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 76 год.
Мова викладання	Українська
Вимоги до початку вивчення дисципліни	Для освоєння та вивчення дисципліни, а також для підготовки до семінарських занять основою є набуті під час навчання на бакалаврському й магістерському рівнях вищої освіти знання з історичного джерелознавства, історіографії, теорії та методології історичних досліджень, інших суто історичних і загалом гуманітарних дисциплін. Дисципліна вивчається на основі здобутих знань з навчальних курсів «Історичне джерелознавство»; «Методологія історичної науки», «Організації науково-інноваційної діяльності з історії».
Що буде вивчатися	У курсі вивчатимуться соціальні взаємодії як багатоаспектне явище: спочатку розглядатимуться їхні основні теоретичні аспекти — діалогічний, діяльнісний і семіотичний — та історія їх осмислення в науці, а потім увага зосередиться на методах реконструкції соціальних взаємодій за різними типами історичних джерел, зокрема текстами, зображальними матеріалами та речовими об'єктами.
Чому це цікаво/треба вивчати	Соціальні взаємодії становлять основу людського життя — через них формуються спільноти, передається культура, здійснюється влада і народжуються сенси. Вивчення різних аспектів цих взаємодій і того, як вони проявляються в різноманітних історичних джерелах, дає змогу дозволяє

СОЦІАЛЬНІ ВЗАЄМОДІЇ В ПОВСЯКДЕННІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

	<i>зрозуміти, як люди різних епох будували стосунки, домовлялися, конфліктували і творили спільний світ. Курс цікавий ще й тим, що пропонує не абстрактну теорію, а конкретний інструментарій для роботи з власним дисертаційним матеріалом: кожна тема супроводжується прикладами джерел саме залежно від теми дослідження здобувача, тож навчання одразу прив'язане до реальної наукової роботи – і вивчення того, як люди спілкувалися, діяли та наділяли речі й знаки сенсами, перестає відволікати від основної мети навчання, стає ще одним практичним інструментом на шляху до неї.</i>
Чому можна навчитися	<i>Курс формує кілька пов'язаних дослідницьких компетентностей. Опановуючи діалогічний, діяльнісний і семіотичний підходи, здобувач навчається свідомо обирати й застосовувати різні методологічні практики у власному дослідженні, розуміючи, яка наукова школа чи аксіологічна модель стоїть за кожним із них. Робота зі словесними, зображальними та речовими джерелами розвиває критично-оцінювальне ставлення до історичної спадщини: здобувач вчиться не лише використовувати джерела, а й розпізнавати їхні обмеження, упередження та можливі фальсифікації. Нарешті, постійне співвіднесення теоретичних підходів із конкретним матеріалом власної дисертації розвиває здатність самостійно визначати перспективні наукові проблеми й пропонувати аргументовані шляхи їх вирішення.</i>
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями	<i>Набуті знання й уміння мають пряме практичне застосування в науковій роботі. Передусім здобувач зможе самостійно формувати повноцінну джерельну базу дослідження – шукати, відбирати та верифікувати тексти, зображення і речові пам'ятки, оцінюючи їхню достатність для вирішення конкретних завдань. Засвоєні концептуальні та методологічні підходи дозволять упевнено працювати на межі суміжних дисциплін, свідомо обираючи загальні й спеціальні методи відповідно до природи досліджуваної проблеми. Ознайомлення з історіографією соціальних взаємодій навчить не просто відтворювати наявні концепції, а критично їх переосмислювати й вдосконалювати на основі нового матеріалу. Зрештою, звичка співвідносити теорію з конкретним дослідницьким досвідом закладає основу для неперервного саморозвитку – здатності самостійно нарощувати знання протягом усієї наукової кар'єри та передавати їх іншим.</i>
Інформаційне забезпечення дисципліни	<i>Силабус, підручники, презентації до лекційних занять</i>
Вид семестрового контролю	<i>Залік, індивідуальне завдання (реферат)</i>

ВЕСНЯНИЙ СЕМЕСТР**ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ ВК 03**

ІСТОРИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА УКРАЇНИ	
Кафедра, яка забезпечує викладання	<i>Кафедра історії (КІ), ФСП</i>
Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти</i>
Курс, семестр	<i>2 курс , весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	<i>5 кредитів (150 год.). Лекцій - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 106 год.</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Вимоги до початку вивчення дисципліни	<i>Вивчення дисципліни базується на знаннях і вміннях, здобутих під час опанування навчальних дисциплін першого та другого рівнів вищої освіти за спеціальністю 032 – історія та археологія, а також поглиблених на третьому рівні відповідної спеціальності історичного джерелознавства, історіографії, теорії та методології історичної науки.</i>
Що буде вивчатися	<i>Ключові засади та прояви регіональної специфіки України в історико-культурному аспекті, динаміка населення, комунікацій, адміністративно-політичний устрій; взаємодія географічних, економічних, демографічних, екологічних, соціокультурних та інших процесів в регіональному розрізі, вплив геополітичних чинників на формування специфічних особливостей економічного і культурного розвитку регіонів, світоглядних і поведінських стереотипів, взаємовплив та взаємозумовленість проблем глобалізації та регіоналізації, методологічні проблеми регіональної історіографії.</i>
Чому це цікаво/треба вивчати	<i>Знання з дисципліни сприятимуть активізації національної свідомості, вихованню культури міжрегіонального спілкування та міжетнічної толерантності, формуванню активної особистості, здатної практично реалізувати набуті знання для специфічних потреб регіону, а також теоретичному осмисленню загальних тенденцій розвитку українських земель, закономірностей і тенденцій внутрішнього розвитку в загальноукраїнському і регіональному контекстах, процесів регіоналізації й регіонального розвитку в природно-географічному, історичному, етно- і соціокультурному контексті, їх впливу на сучасні суспільно-політичні процеси.</i>
Чому можна навчитися	<i>– дослідити об'єктно-предметну сферу та методологічні основи історичної регіоналістики, її термінологічний інструментарій, та структуру;</i> <i>– зрозуміти регіональну специфіку України в просторовому вимірі;</i> <i>– проаналізувати особливості історії та історіографії в регіональному контексті, розвиток регіональної науки в Україні;</i> <i>– здійснити ретроспективне дослідження територіальної структури України та прогнозування оптимальної моделі регіональної організації;</i> <i>– визначити регіональні особливості розвитку історичної</i>

ІСТОРИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА УКРАЇНИ

	<i>думки;</i> – дослідити історію регіонів як системо утворюючих цілісностей; – орієнтуватись в проблемах локалізації населення і територіальних зв'язків; – дізнатися про історію колонізаційних процесів, міграцій, міських і сільських поселень; – визначити новітні орієнтири та найважливіші дослідницькі напрями: регіональну історію, історичну урбаністику, адміністративно-територіальний устрій в історичному вимірі, історичну лімологію; – дізнатися про основні підходи вивчення міст в регіональному аспекті; – проаналізувати методи регіонального аналізу та регіональної діагностики, критерії і методи управління регіональним розвитком, зміст і цілі регіональної політики; – дослідити засоби оптимізації регіональної політики України, реформування адміністративно-територіального устрою, вдосконалення моделей територіального управління.
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями	<i>Набуті знання та вміння можна використовувати під час підготовки дисертації:</i> – аналізувати теорії територіальної організації суспільства і регіонального розвитку про принципи і фактори розміщення продуктивних сил, актуальні проблеми розвитку регіонів, формування і функціонування регіональних суспільно-територіальних систем, зміст і напрями регіональної політики; визначати альтернативні стратегічні напрями розвитку організаційних систем; – розуміти значення історичної регіоналістики для вирішення практичних проблем українського суспільства, зокрема, оптимізації регіональної політики. – інтегрувати знання з дисципліни для поглибленого розуміння проблеми сфери діяльності, впровадження інноваційних заходів, раціоналізації практичної діяльності, отже, підвищити рівень особистої кваліфікації.
Інформаційне забезпечення дисципліни	<i>Силабус, підручники, презентації до лекційних занять</i>
Вид семестрового контролю	<i>Іспит, модульна контрольна робота, індивідуальне завдання (реферат)</i>

ІСТОРІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	
Кафедра, яка забезпечує викладання	<i>Кафедра конструювання машин (КМ), НН ММІ</i>
Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти</i>
Курс, семестр	<i>2 курс , весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	<i>5 кредитів (150 год.). Лекцій - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 106 год..</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Вимоги до початку вивчення дисципліни	<i>Вивчення дисципліни базується на знаннях і вміннях, здобутих під час опанування навчальних дисциплін першого та другого рівнів вищої освіти за спеціальністю 032 – історія та археологія, а також з базових знань з права</i>
Що буде вивчатися	<i>Курс «Історія інтелектуальної власності в науково-технічній діяльності» присвячено аналізу історичного розвитку правових механізмів захисту творчих і наукових досягнень. Дисципліна охоплює еволюцію понять авторського права, патентного права та торговельних марок від античних цивілізацій до сучасності. Здобувачі вивчатимуть, як змінювалися уявлення про інтелектуальну власність у відповідь на науково-технічний прогрес і соціально-економічні трансформації. Особлива увага приділяється аналізу історичних кейсів, що ілюструють процес формування сучасної системи інтелектуальної власності. У курсі розглядаються різноманітні правові, економічні та культурні фактори, що впливали на розвиток інтелектуальної власності. Завдяки міждисциплінарному підходу, аспіранти здобудуть інструменти для критичного осмислення впливу наукових інновацій на суспільство. Курс сприяє глибшому розумінню історичних процесів, що формували сучасні правові норми у сфері науки та техніки. У курсі буде вивчатися історія формування інтелектуальної власності, зокрема розвиток патентного права, авторських прав і торговельних марок у контексті науково-технічного прогресу. Студенти проаналізують вплив соціально-економічних та культурних чинників на еволюцію правових норм, розглядаючи ключові історичні кейси та трансформації у цій сфері</i>
Чому це цікаво/треба вивчати	<i>Вивчення історії інтелектуальної власності дозволяє зрозуміти, як формувалися сучасні правові механізми захисту творчості та наукових інновацій у відповідь на соціально-економічні трансформації. Це сприяє виявленню закономірностей розвитку інноваційного потенціалу суспільства та впливу історичних процесів на сучасні юридичні норми. Аналіз історичних кейсів дає можливість критично осмислити взаємозв'язок між наукою, технологіями та правовим регулюванням, що є надзвичайно актуальним для подальшого розвитку інтелектуальної власності</i>
Чому можна навчитися	<i>У результаті навчання студенти здобудуть глибоке розуміння історичних процесів, що впливали на формування сучасних правових механізмів інтелектуальної власності. Вони навчаються аналізувати зміни у патентному праві,</i>

ІСТОРІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

	<i>авторських правах та торгових марках в контексті соціально-економічних трансформацій. Також розвинуть критичне мислення, що дозволить оцінювати вплив історичних подій на сучасну науково-технічну діяльність. Набуті знання сприятимуть міждисциплінарному підходу до вирішення актуальних проблем у сфері інтелектуальної власності.</i>
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями	<i>Набуті знання дозволяють аналізувати історичні процеси розвитку правових механізмів, що може бути застосовано при розробці сучасних стратегій захисту інтелектуальної власності. Компетентності, отримані в результаті вивчення курсу, сприяють більш глибокому розумінню взаємозв'язку між науковими інноваціями та правовими нормами. Ці знання можна використовувати як у науковій роботі, так і при формуванні політики у сфері інтелектуальної власності, що сприятиме розвитку інноваційного потенціалу суспільства. Таким чином, випускники зможуть ефективно застосовувати міждисциплінарний підхід для вирішення актуальних правових та наукових завдань.</i>
Інформаційне забезпечення дисципліни	<i>Силабус, підручники, презентації до лекційних занять</i>
Вид семестрового контролю	<i>Іспит, модульна контрольна робота, індивідуальне завдання (реферат)</i>

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ	
Кафедра, яка забезпечує викладання	<i>Кафедра історії (КІ), ФСП</i>
Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти</i>
Курс, семестр	<i>2 курс , весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	<i>5 кредитів (150 год.). Лекції - 30 год. Семінарські заняття – 14 год. Індивідуальне завдання (реферат) – 10 год. СР – 106 год.</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Вимоги до початку вивчення дисципліни	<i>Вивчення дисципліни базується на знаннях і вміннях, здобутих під час опанування навчальних дисциплін першого та другого рівнів вищої освіти за спеціальністю 032 – історія та археологія, а також всесвітньої історії</i>
Що буде вивчатися	<i>Основні історичні етапи конструювання, виробництва та бойового застосування військової техніки (сухопутної, військово-морської, військово-повітряної) від Давнього світу до високотехнологічних війн XXI століття. В центрі навчального матеріалу – історія військової техніки армій європейських держав, військово-технічна традиція в Україні, особливості вітчизняної воєнно-конструкторської думки та можливості бойової техніки Збройних Сил України</i>
Чому це цікаво/треба вивчати	<i>Військова техніка та озброєння тисячоліттями виступали індикатором технічного прогресу, втіленням передових технологій та інженерно-конструкторської думки. В цій царині працювали видатні діячі науки і техніки. Із бойовою технікою пов'язано чимало яскравих й драматичних сторінок історії українського народу, його звитяги та інтелектуального потенціалу</i>
Чому можна навчитися	<i>Розумінню ролі воєнно-технічної думки та військово-промислового комплексу у світовій історії науки і техніки, орієнтації в основних тенденціях розвитку сучасної військової техніки й технологій для їх урахування при зміцненні оборонного потенціалу України</i>
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями	- Осмислювати закономірності розвитку науки і техніки у світовій та національній історії; - Розуміти значення передових технологій, інженерно-конструкторського та індустріального потенціалу для захисту держави; - Поглиблено вивчати та поширювати знання про воєнно-технічні досягнення як важливу складову цивілізаційних здобутків України
Інформаційне забезпечення дисципліни	<i>Силабус, інформаційні матеріали, підручники, спеціалізовані сайти, дистанційний курс на платформі «Сікорський», ексклюзивні екскурсії до провідного в Україні музею військової техніки ХХ-ХХІ ст. в Національному університеті оборони України.</i>
Вид семестрового контролю	<i>Іспит, модульна контрольна робота, індивідуальне завдання (реферат)</i>